

עבירות שוחד - מדוע הן כה חמורות?

מערכות החקיקה, האכיפה והמשפט שמו להן למטרה להתמודד עם תופעת השוחד, על כל הגורמים המעורבים בהן, מתוך גישה כי הן פוגעות באמון הציבור ובמנהל התקין. דברים אלו ניכרים בידיעות רבות שעוסקות באישי ציבור, כדוגמת ראש הממשלה לשעבר, שהורשעו בעבירת שוחד ונשלחו לתקופות מאסר ממושכות. מדוע מדובר בעבירה כה חמורה? מה משמעותה ומה הענישה המוטלת בגינה? עו"ד דוק מסביר.

איך מגדיר החוק את עבירת השוחד

על פי חוק העונשין, שוחד הוא טובת הנאה כלשהי (מזומן, מתנה, טיסה לחו"ל, ארוחה במסעדה וכן הלאה), הניתנת לבעלי תפקידים פוליטיים, ציבוריים ועסקיים כדי שיפעילו את כוחם ומעמדם בתמורה. על מנת שתתקיים עבירה זו צריכים לעמוד שני יסודות - נפשי ועובדתי. היסוד הנפשי משמעו שמקבל טובת ההנאה היא מודע לכך שהיא ניתנת תמורת פעולה כלשהי הקשורה בתפקידו, גם נותן השוחד מודע לעובדה זו. היסוד העובדתי משמעו שניתנה טובת ההנאה אף אם לא הובילה לבסוף לביצוע הפעולה המבוקשת. יחד עם זאת, החוק גם אוסר על ניסיון למתן שוחד, הנמנה על עבירות נוספות הקשורות בנושא.

חומרת הענישה בעבירות שוחד

כאמור, הענישה על קבלת שוחד חמורה מאוד ועומדת על 10 שנות מאסר או קנס כספי גבוה, ואילו על מתן שוחד 7 שנות מאסר או קנס כספי. על העבירות הנוספות הקשורות בנושא נמנות בין היתר תיווך בשוחד (10 שנות מאסר) ושוחד בתחרויות (3 שנות מאסר).

יש לציין כי מבחינת המחוקק עצם הניסיון לבצע עבירות אלו חמור כמו הפעולה עצמה, כך שהעונש זהה בין פעולות שוחד שהושלמו ובין אלו שלא הושלמו. לדוגמה, העונש על ניסיון מתן שוחד עומד על 7 שנות מאסר, ניסיון לקבלת שוחד על 10 שנות מאסר, וניסיון לתיווך בשוחד 10 שנות מאסר.

עוד ניתן לראות כי מבחינת החוק מעמדו של המתווך זהה למעמדו של המקבל, ואין חשיבות אם בעד פעולתו קיבל המתווך תשלום מגורם כלשהו.

מדוע מדובר בעבירה כה חמורה?

ישנן מדינות (בעיקר מתפתחות) בהן שוחד מהווה פעולה שכיחה ואף לגיטימית, ויש הטוענים כי היא דווקא משפרת ומזרזת את מנגנוני המנהל. ואולם, הניסיון מוכיח שגם אם פעולות אלו יכולות ליעל במקרים מסוימים ביצוע הליכים (כמו פרויקט נדל"ן או מכרז ממשלתי), בסופו של דבר הן פוגמות מאוד במנהל התקין ומשבשות אותו. מעבר לכך, אמות המידה הציבוריות במדינה קובעות כי לאזרחים ולגופים ישנה זכות שווה בפני החוק, ואילו מתן שוחד מוביל לאיפה ואיפה בהעדפתם על ידי עובדי ונבחרי ציבור, מנהלי תאגידים וכן הלאה. לדוגמה, אם מנכ"ל משרד ממשלתי מקבל שוחד ונותן עדיפות לחברה מסוימת במכרז על בניית כביש, למרות שאינה מציעה את ההצעה המשתלמת והמקצועית ביותר, התוצאה היא בזוז כספי ציבור, כמו גם תמורה פחותה בעדם.

פעולת השוחד פוגעת בגורמים הישירים והרלוונטיים שמהווים צד לעניין (חברות אחרות שביקשו להתחרות במכרז), ובכלל החברה הישראלית. יתר על כן, הפגיעות החוזרות ונשנות מערערות את אמון הציבור, מחלחלות עם הזמן וגורמות לאובדן אמון במערכת בכללותה. במילים פשוטות, הן מערערות את יסודות המדינה. לבסוף, גם ההלכה היהודית אוסרת על מתן שוחד, כך שמדובר באיסור

12/07/2020

077-5006206

052-6885006

עבירות שוחד - מדוע הן כה חמורות?

חמור המהווה אבן יסוד בתרבות היהודית.